

PROCESY WYZWALAJĄCE LAWINY JAK POWSTAJĄ LAWINY ?

COS PZA BETLEJEMKA

ZESTAWIENIE MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

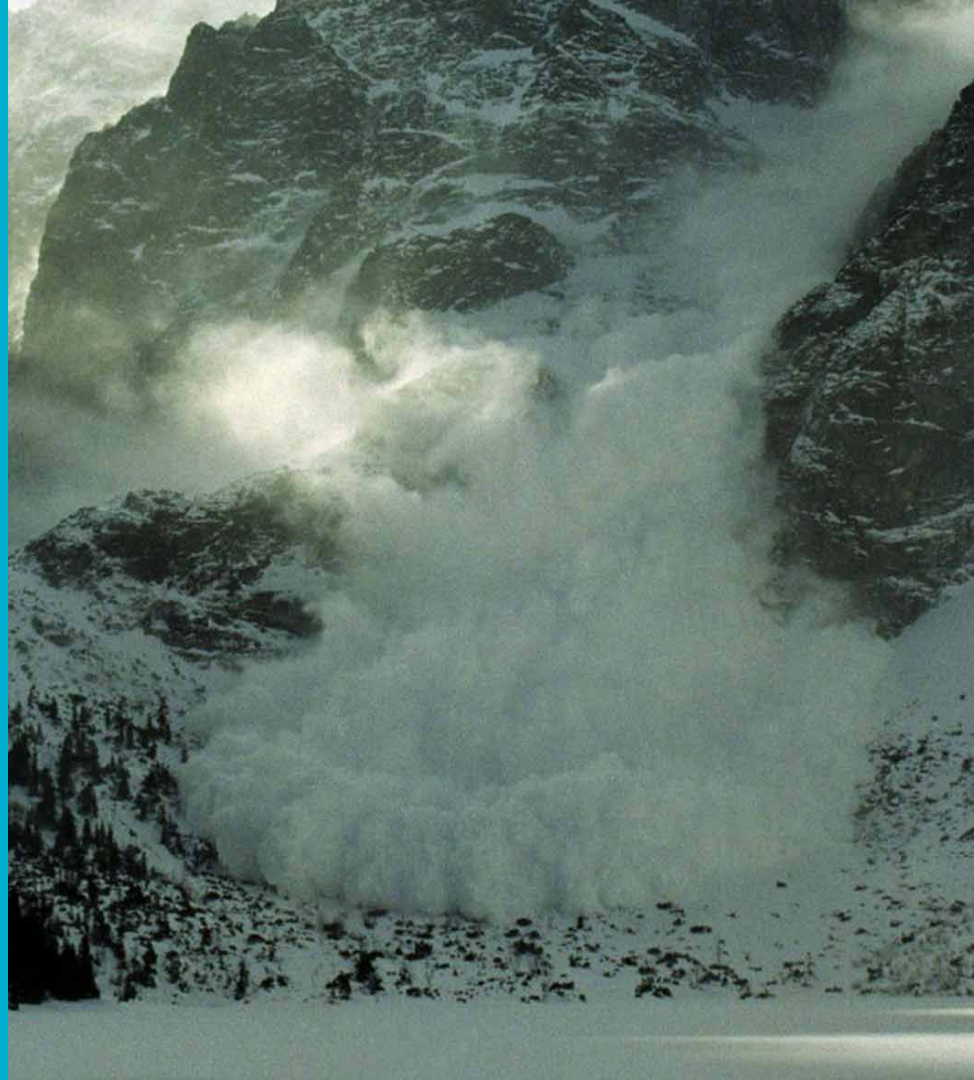
Instruktor PZA Zbyszek Tabaczyński

SPECJALIZACJA :

NARCIARSTWO WYSOKOGÓRSKIE

ALPINIZM JASKINIOWY

KANIONING

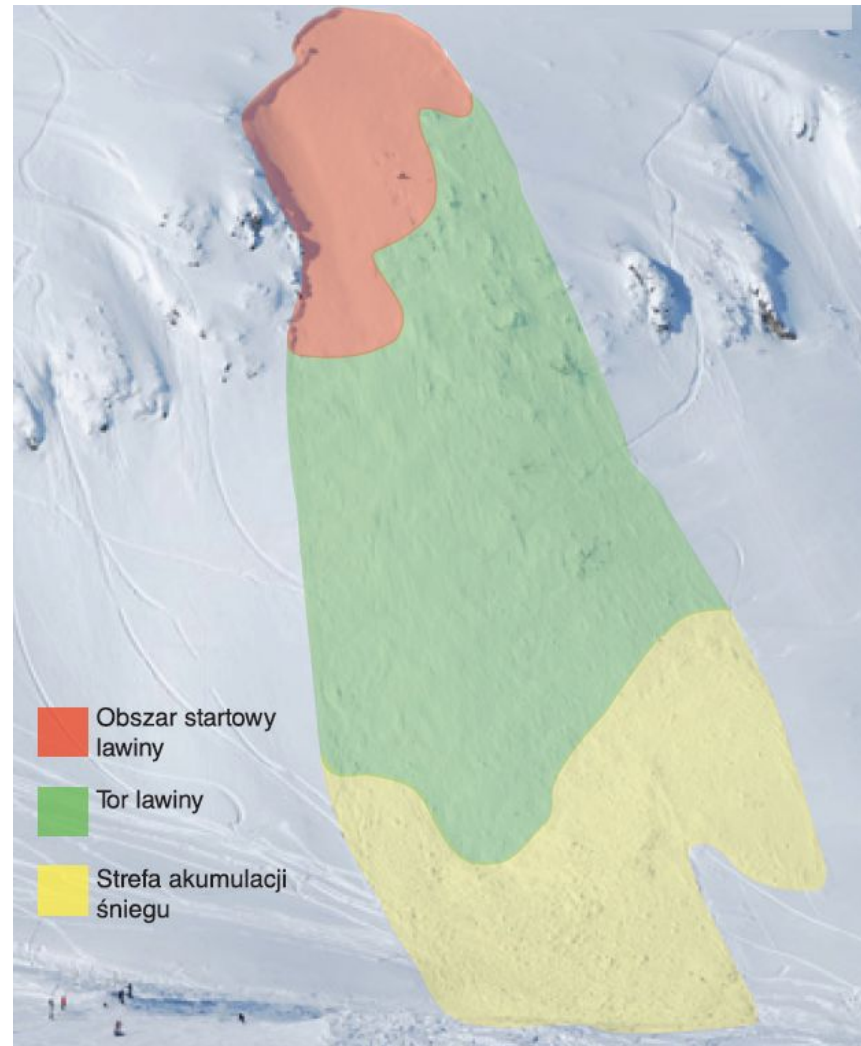
LAWINA ŚNIEŻNA TO GRAWITACYJNY RUCH MAS ŚNIEGU, MOŻE DOTYCZYĆ JEDNEJ LUB KILKU WARSTW JAK I CAŁEJ POKRYWY ŚNIEŻNEJ.

WZAJEMNA NIESTABILNOŚĆ LUB CAŁKOWITY BRAK STABILNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH WARSTWACH POKRYWY ŚNIEŻNEJ JEST ISTOTĄ PROBLEMU.

STABILNOŚĆ POKRYWY ŚNIEŻNEJ - JEST ZACHOWANIEM RÓWNOWAGI MASY ŚNIEGU W OBRĘBIE POKRYWY ŚNIEŻNEJ. JEST TO STAN POCZĄTKOWY !

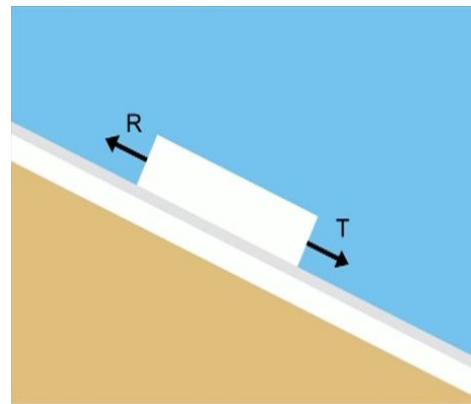
PATRZĄC NA ZJAWISKO LAWIN WYRÓŻNIAMY:

- 1. OBSZAR INICJACJI - STREFA / LINIA OBRYWU**
- 2. TOR LAWINY - POWIERZCHNIA POŚLIZGU**
- 3. OBSZAR AKUMULACJI - CZOŁO LAWINY, POZORNE I RZECZYWISTE**

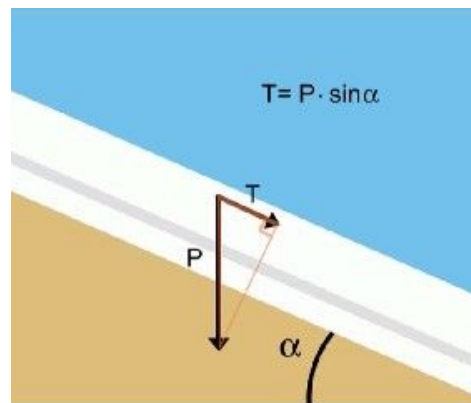
STAN RÓWNOWAGI CAŁEJ POKRYWY ŚNIEŻNEJ LUB JEJ WARSTW, UTRZYMUJE SIĘ GDY SIŁY NAPIĘCIA "T" ZWIĄZANE Z ODDZIAŁYWANIEM GRAWITACYJNYM, RÓWNOWAŻONE SĄ PRZEZ SIŁY OPORU "R" ZWIĄZANE Z TARCIEM POMIĘDZY WARSTWAMI ŚNIEGU W POKRYWIE LUB POWIERZCHNIĄ GRUNTU..

PRZEKROCZENIE SIŁY GRANICZNEJ (OPORÓW TARCIA) I WYZWOLENIE LAWINY MOŻE NASTĄPIĆ W WYNIKU WZROSTU MASY LUB OBCIĄŻENIA DODATKOWEGO - NP. CZŁOWIEK

$T = R$ RÓWNOWAGA ?

$T > R$ OBRYW !

$$\sin 30 = 0,5$$

$$\sin 42 = 0,6691$$

$$\sin 45 = 0,7071$$

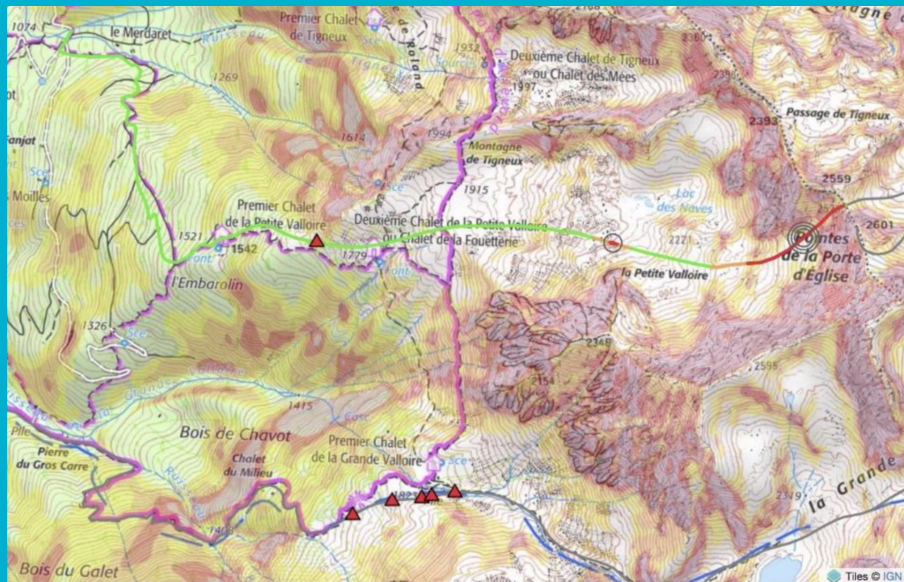
NASTROMIENIE STOKU

> 30 STOPNI
STOKI STROME

IM WIĘKSZE NACHYLENIE STOKU TYM WIĘKSZE PRAWDOPODOBIENIŃSTWO PRZEKROCZENIA OPORÓW TARCIA.

ROZPOZNANIE ZMIENNOŚCI W UKSZTAŁTOWANIU TERENU I OKREŚLENIE OBSZARU ZAGROŻONEGO LAWINAMI.

**Bezpośrednie zagrożenie lawinami,
dalsze przejście lub przejazd
zagroża życiu i zdrowiu!**

MECHANIZM

URUCHOMIENIA - WYZWOLENIA

PROCESY NATURALNE I PRZEMIANY W
POKRYWIE SNIEŻNEJ

&

CZŁOWIEK - DODATKOWE OBCIĄŻENIE

DUŻE OBCIĄŻENIE DODATKOWE

Dynamiczny zjazd, skoki, upadki, grupa
nie zachowująca należytych odstępów
odciążających.

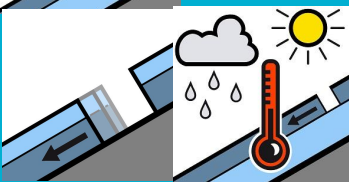
RODZAJE LAWIN

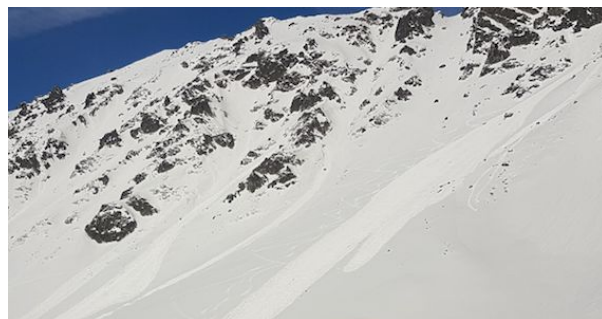
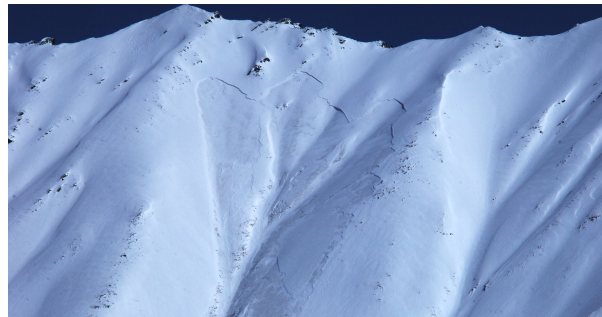
LAWINY DESKOWE

LAWINY Z LUŻNEGO ŚNIEGU

LAWINY POŚLIZGOWE

LAWINY DESKOWE

Z SUCHEGO ŚNIEGU

Z MOKREGO ŚNIEGU

KLUCZOWE CZYNNIKI

- STROMY STOK
  - WARSTWA ŚNIEGU O MAŁEJ STABILNOŚCI I WYSOKIEJ SPÓJNOŚCI
  - DODATKOWE OBCIĄŻENIE
-

WARSTWA ŚNIEGU O MAŁEJ STABILNOŚCI

DESKA / PŁYTA, TO SPÓJNY ŚNIEG, MIĘKKKI LUB TWARDY.

LEŻY NA

SŁABEJ WARSTWIE, DELIKATNEJ I KRUCHEJ STRUKTURZE KRYSZTAŁÓW LODU...

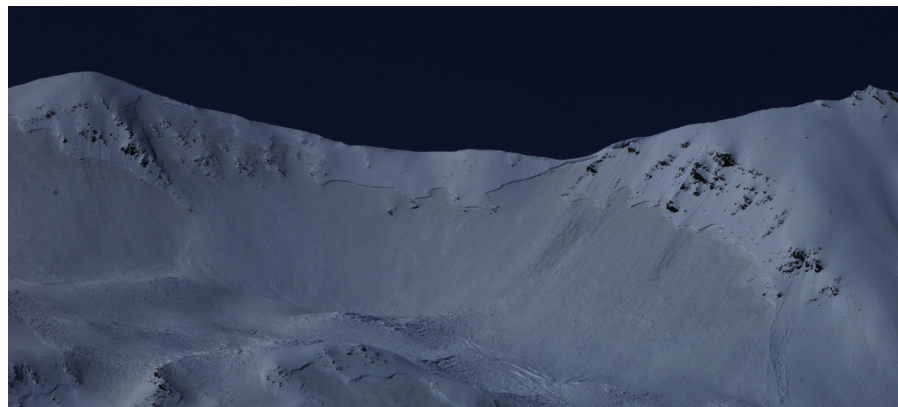
...., KTÓRA LEŻY NA GŁADKIEJ, WYRÓWNANEJ POWIERZCHNI.

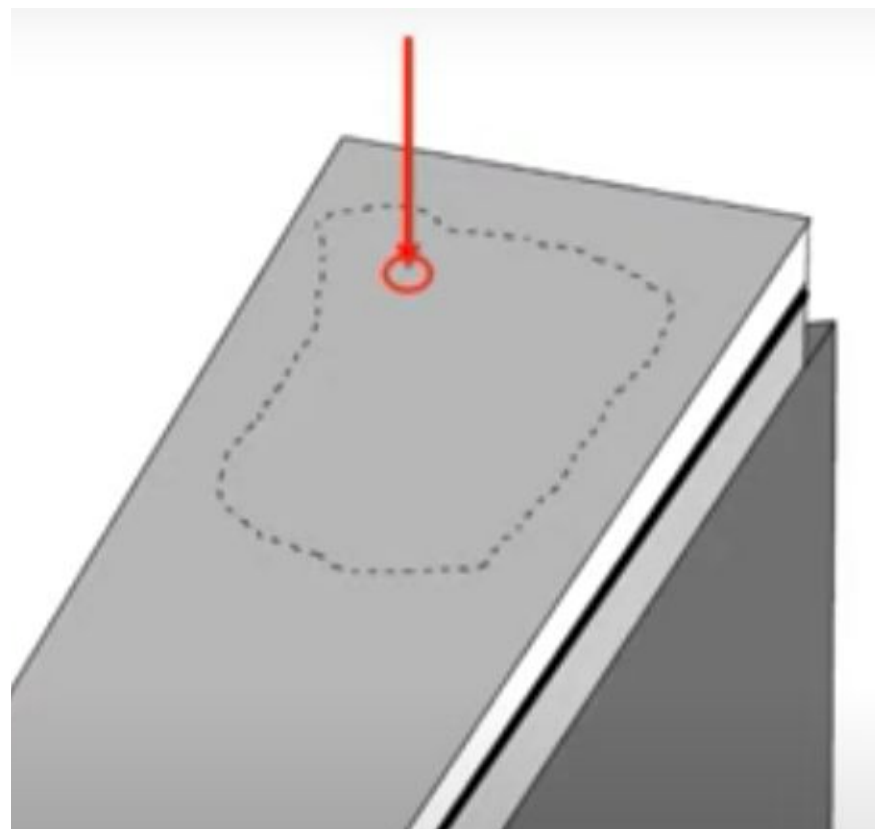
MECHANIZM URUCHOMIENIA LAWINY DESKOWEJ

FAZY

1. *INICJACJA ZAŁAMANIA SŁABEJ WARSTWY*
2. *PROPAGACJA ZAŁAMANIA SŁABEJ WARSTWY*
3. *WYZWOLENIE LAWINY*

INICJACJA ZAŁAMANIA SŁABEJ WARSTWY

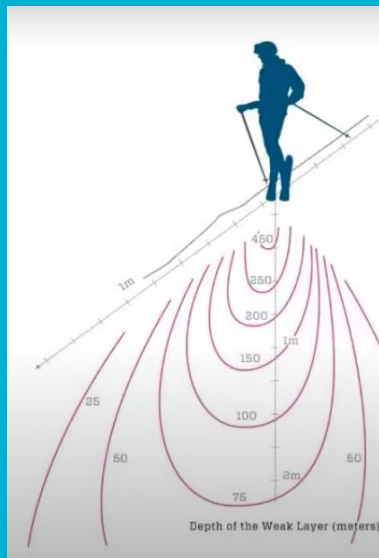
DODATKOWE OBCIĄŻENIE

CZYNNIK LUDZKI

ZASIĘG ODZIAŁYWANIA NA POKRYWĘ ŚNIEŻNĄ
JEDNEJ OSOBY WYNOSI OD 40 DO 60 CM

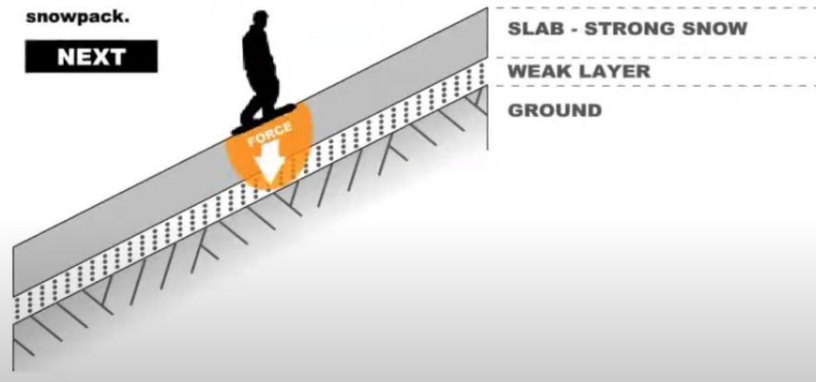
JEŻELI SŁABA WARSTWA
POŁOŻONA JEST PŁYTKO
MOŻLIWE JEST JEJ
ZAŁAMANIE.

KLUCZOWE STAJE SIĘ
OBCIĄŻENIE.

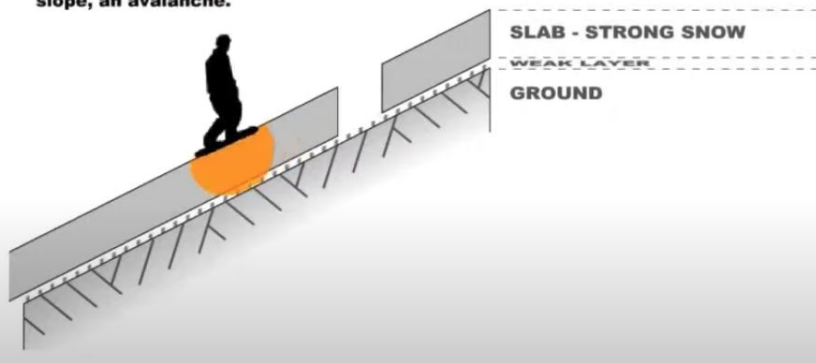

Adding load such as a skier, snowboarder,
or snowmobile will cause additional load
to be added to the snowpack.

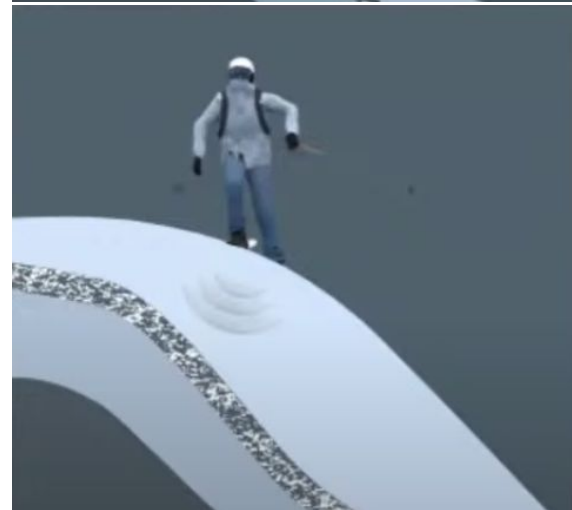
NEXT

This additional load can penetrate
the weak layer causing a collapse,
and on a steep enough
slope, an avalanche.

1. INICJACJA ZAŁAMANIA SŁABEJ WARSTWY

TWARDOŚĆ DESKI

NA TWARDYM PODŁOŻU NASZ CIĘŻAR ROZKŁADA SIĘ NA WIĘKSZEJ POWIERZCHNI.

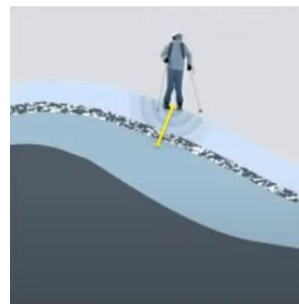
NA MIĘKKIM PODŁOŻU NASZ CIĘŻAR ROZKŁADA SIĘ NA MNIEJSZEJ POWIERZCHNI.

NA MIĘKKIM I CIEPŁYM PODŁOŻU NASZ CIĘŻAR ODDZIAŁUJE JESZCZE GŁĘBIEJ.

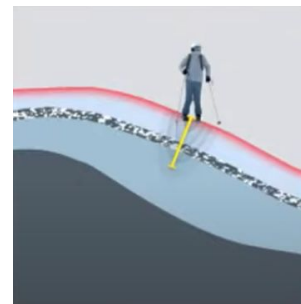
ZMIENNOŚĆ POKRYWY POWODUJE NIERÓWNOMIERNY ROZKŁAD NAPRĘŻEŃ WYWOŁANYCH OBCIĄŻENIEM.

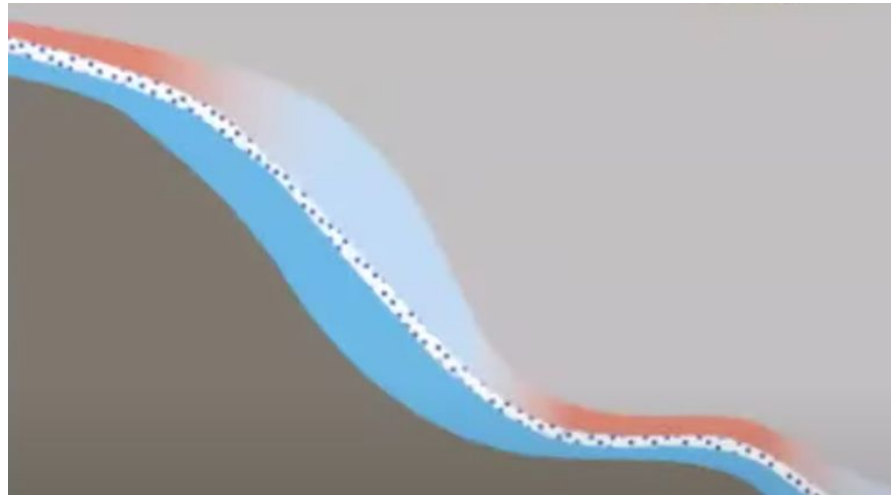
TWARDA

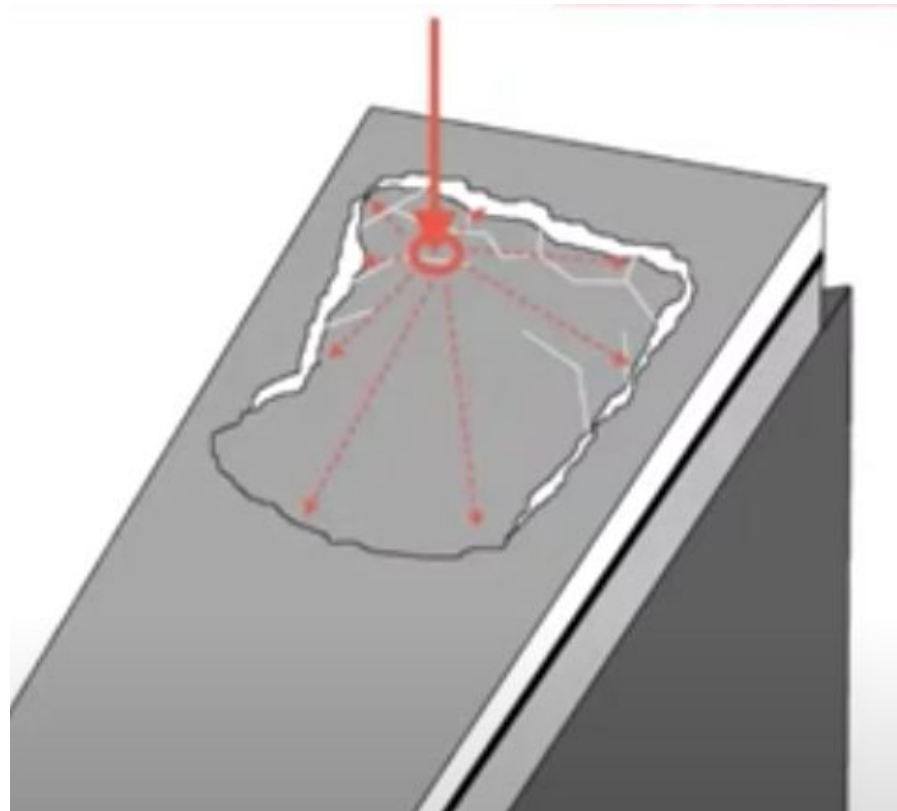
MIĘKKA

MIĘKKA
ŚNIEG CIEPŁY

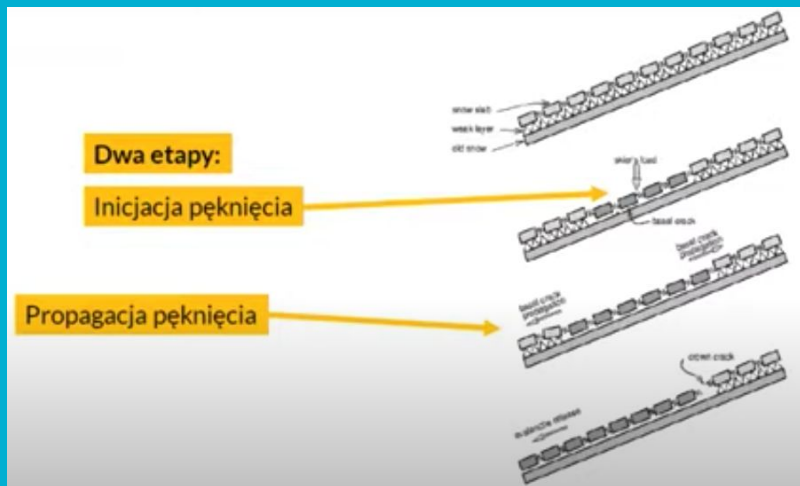

*PROPAGACJA ZAŁAMANIA SŁABEJ
WARSTWY*

WARSTWA SŁABA ?

WYTRZYMAŁOŚĆ BAZOWA POKRYWY TO WZAJEMNA STABILNOŚĆ WARSTW - SKLEJENIE SIĘ POSZCZEGÓLNYCH WARSTW.

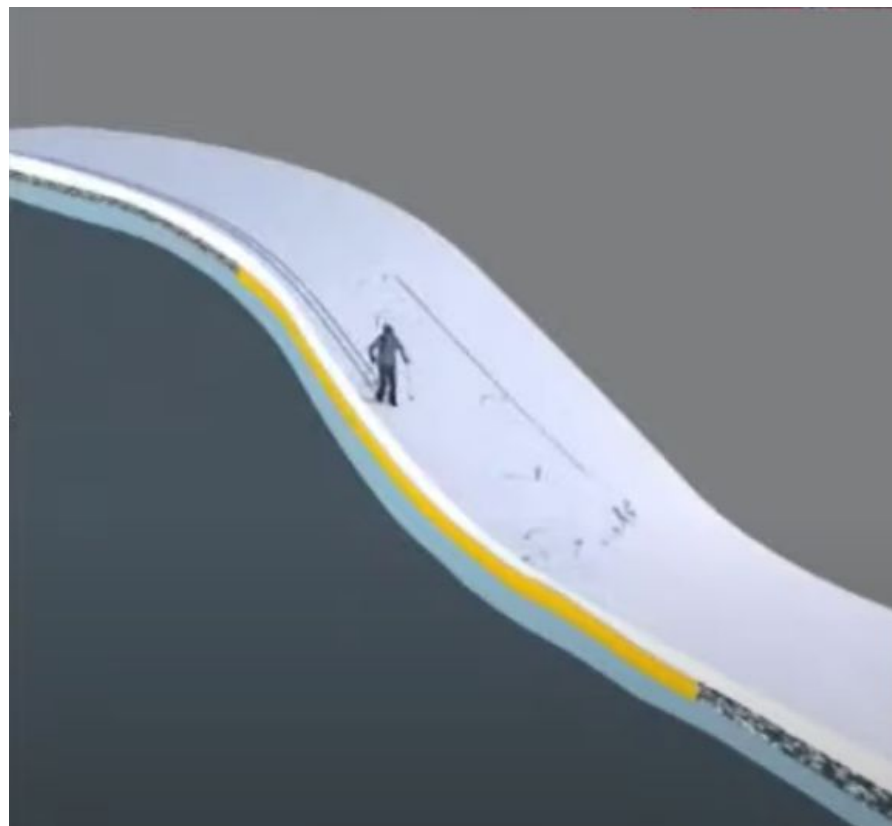
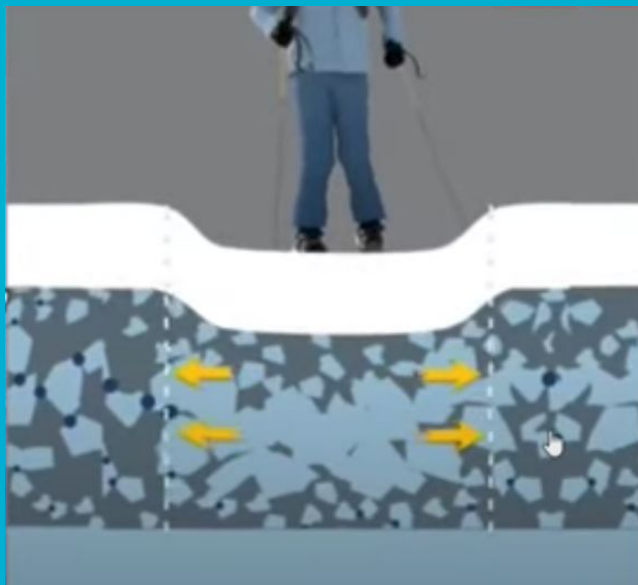
W MOMENCIE INICJACJI - PRZEKAZANIA OBCIĄŻENIA DOCHODZI DO ZAŁAMANIA SŁABEJ WARSTWY CO SKUTKUJE ROZPRZESTRZENIENIEM TEGO ZAŁAMANIA.

DLA WYZWOLENIA LAWINY ISTOTNYM JEST STOPIEŃ PROPAGACJI - CZYLI PRZENOSZENIA NAPRĘŻEŃ I ZAŁAMANIA WARSTWY SŁABEJ NA ZNACZNEJ POWIERZCHNI.

BUDOWA JEDNORODNA POKRYWY ŚNIEŻNEJ

CIĄGŁOŚĆ SŁABEJ WARSTWY

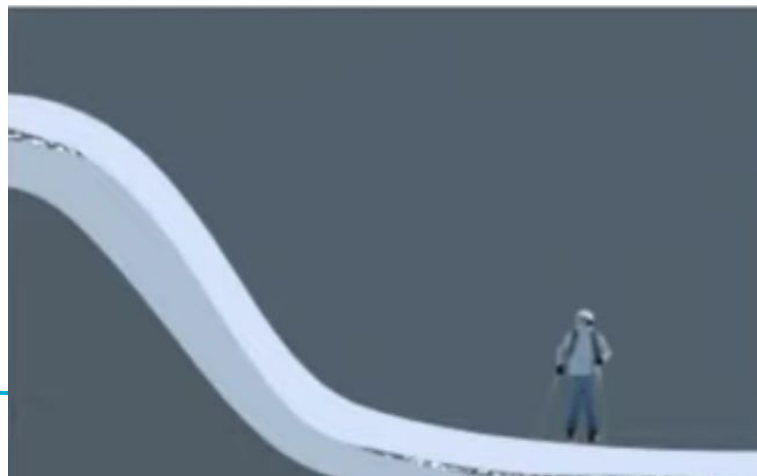
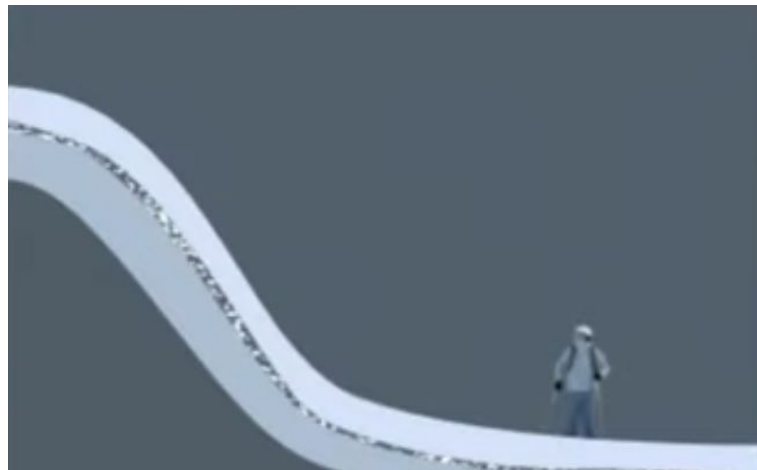

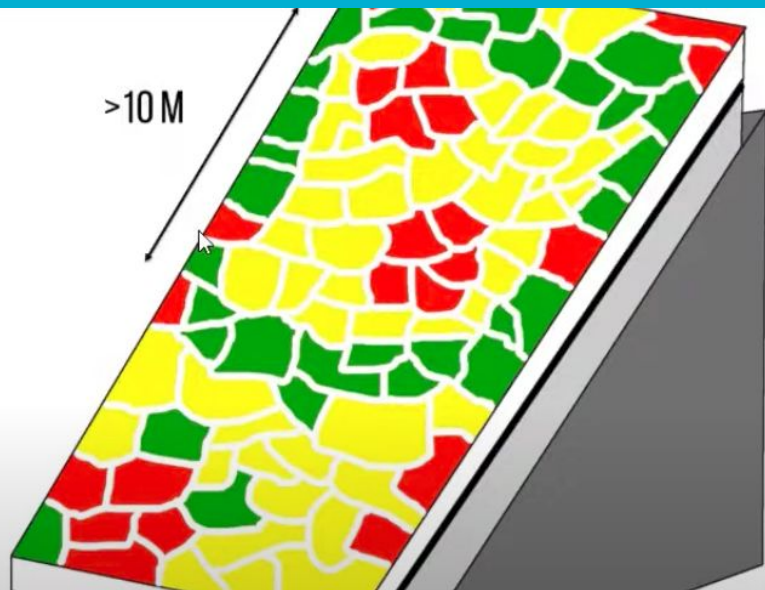
CIĄGŁOŚĆ SŁABEJ WARSTWY ?

**ZALEŻNA JEST OD ZMIENNOŚCI W BUDOWIE
PRZESTRZENNEJ POKRYWY ŚNIEŻNEJ**

ISTOTĄ POKRYWY ŚNIEŻNEJ JEST JEJ NIEREGULARNOŚĆ.

WERNER MUNTER

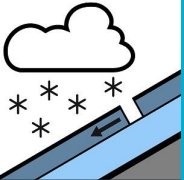

OBSZARY:

- O MAŁEJ STABILNOŚCI PODATNE
NA INICJACJE I PROPAGACJE

- O ŚREDNIEJ STABILNOŚCI PODATNE
TYLKO NA PROPAGACJE

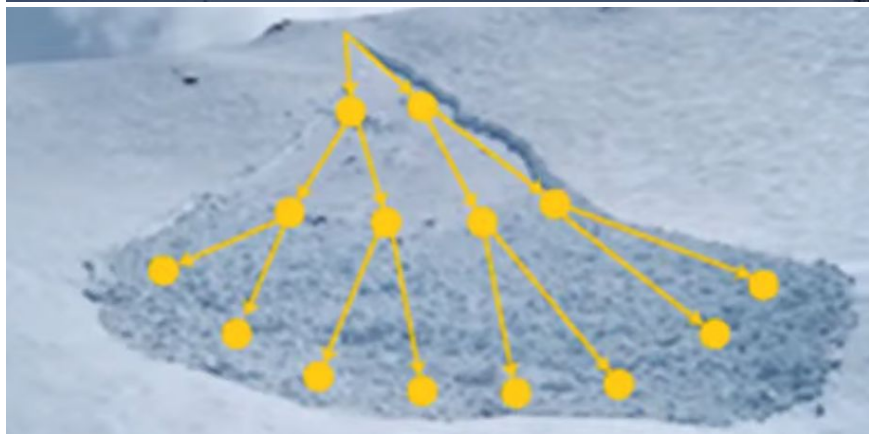
- O DUŻEJ STABILNOŚCI
NIE PODATNE NA INICJACJE I PROPAGACJE

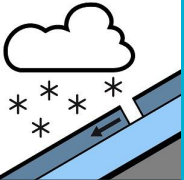

OPAD

LAWINY Z LUŻNEGO ŚNIEGU

OBRYW PUNKTOWY

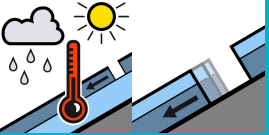
OPAD

LAWINY Z LUŻNEGO ŚNIEGU

**OBEJMUJĄ WARSTWĘ
PRZYPOWIERZCHNIOWĄ**

**TWORZĄ SIĘ ZE ŚNIEGU
SUCHEGO LUB MOKREGO**

LAWINY POŚLIZGOWE “GRUNTOWE”

- POWIERZCHNIĄ POŚLIZGU JEST GŁADKIE I STROME PODŁOŻE.
- POSIADAJĄ WYRAŻNĄ LINIE OBRYWU
- OSUNIĘCIU ULEGA CAŁA POKRYWA - NAJCZĘŚCIEJ JUŻ JEDNORODNA
- WYZWOLENIE NASTĘPUJE SAMOCZYNNIE

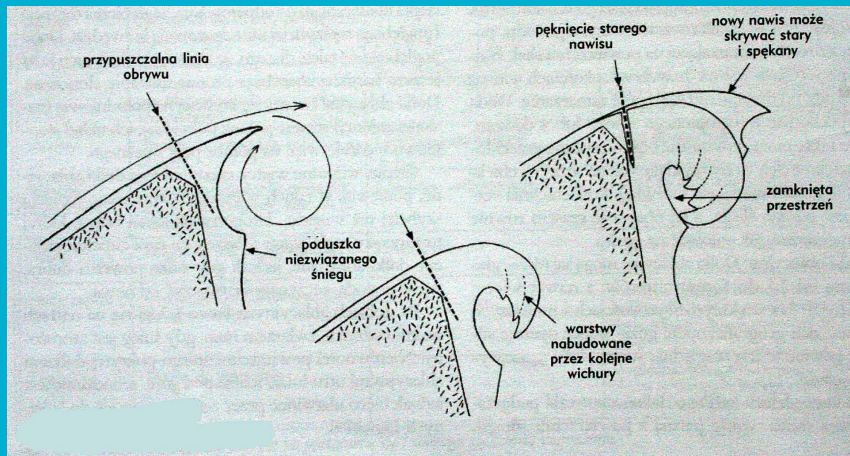

DODATKOWE OBCIĄŻENIE

CZYNNIK NATURALNY

PROBLEM NAWISÓW

PROBLEM ZNACZNYCH DEPOZYTÓW

Dziękuję za uwagę.